

Közművelődés a Magyar Nemzeti Levéltár Békés Megyei Levéltárában **Community culture in the National Archives of Hungary Bekes County** **Archive**

CZÉGÉ P.

Magyar Nemzeti Levéltár Békés Megyei Levéltára, czege.petra.gabriella@mnl.gov.hu

Absztrakt

Dolgozatomban a Magyar Nemzeti Levéltár Békés Megyei Levéltára közművelődési tevékenységét mutatom be. A 2000-es évek második felében meginduló „kapunyitás” eredményeinek számbavétele kapcsán a hangsúlyt rendezvényeinkre, ismeretterjesztő munkáinkra helyezem, nem megfeledkezve a történettudomány által nyújtott elengedhetetlen alapokról sem. Első lépésben 2006 óta rendszeressé váló őszi konferenciáink, főépületünkben kialakított állandó kiállításunk és időszakos tárlataink engednek betekintést a levéltári, valamint tudományos munkáinkba, láthatóvá téve a kezünk alatt megforduló iratanyagot is. Lehetőségünk volt megyei és országos rendezvényekhez való csatlakozásokhoz is, amelyek révén sikerül szélesebb körben bemutatkoznunk. Időközben a helyi és megyei sajtó képviselőivel is gyümölcsöző kapcsolatok épültek ki, ezáltal ismeretterjesztő tevékenységünk saját kisebb kiadványainkon túl új fórumokon is teret kapott, tovább szélesítve közönségünket. Rendezvényeinkkel párhuzamosan formálódott és formálódik a mai napig levéltárpedagógiai tevékenységünk is. E téren is elsődleges célunk az intézmény megismertetése volt a fiatalabb korosztályokkal is, de már a kezdetekkor kidolgozásra kerültek konkrét történeti témákat feldolgozó programcsomagok. A hozzánk betérő csoportok is nem egyszer tovább vitték hírünket, társintézményünk munkatársai pedig saját látogatásuk után már több alkalommal vettek fel minket gyermekeknek szóló nyári táboruk programjába. Összességében tehát sikeres évtizedet tudhat magáénak levéltárunk. Az előttünk álló tíz évben pedig ezen alapokon tovább haladva igyekezünk megállni a helyünket a közművelődés egyre hangsúlyosabb területén.

Kulcsszavak: MNL Békés Megyei Levéltára, közművelődés, levéltárpedagógia

Abstract

In this essay will present the activity of the community culture in the National Archives of Hungary Bekes County Archive. The new strategy of the opening has started in the middle of the 2000's. During the review of the results I am focusing on our programs, cultural activities, our educational works with regards to the essential base from the history. At first since 2006 our annual conferences, our gallery in the head building in Gyula and our temporary exhibitions has been providing insight into our daily works in the archive, our scientific works and it makes visible our collections, the actual documents of our history. We've had the opportunities to join to some widespread program both in Bekes County and in the country. In these events we have introduced ourselves to new audiences. Meantime we have built a fruitful relationship with the local and county press, hence besides the coverages from our events we have found a new platforms (newspapers, online media, television) for our cultural activities. Our

education activities has formed in line with our other programs. If so our prime purpose is the familiarization of our institution to younger ranges but we also have created lessons about specific historical topics based on our documents. Often the groups are spread good reputation on our works, or – like the librarians from the city library – returned. After a visit they often asked a lesson on the subject of the actual summer camp for elementary school pupils. Essentially the Bekes County Archive have had a successful past decade. We are looking forward the next period, and trying to stand our ground in the fields of the community culture which is more and more come to the front in the National Archives of Hungary.

Keywords: NAH Bekes County Archive, community culture, education

Bevezetés

Közművelődés - már a 19. században is használt fogalom a magyar nyelvben,¹ a köz művelésének eredményeként is született írásokat pedig ma is haszonnal forgathatjuk (pl.: „A Békésvármegyei Régészeti és Művelődéstörténelmi Társulat évkönyvei”). A hatályos törvények a levéltárak számára is feladatként szabják meg gyűjteményeik közművelődési célokra történő felhasználását.² Ha végig tekintünk az ország levéltárainak tevékenységein, láthatjuk, hogy ki-ki a saját lehetőségeihez mérten teljesíti ezt a feladatot, jelen van a települések és a megye kulturális életében, helytörténeti kutatások révén a kisebb közösségek identitásának megőrzésében. (Az MNL Jász-Nagykun-Szolnok és Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára által bemutatottak is kiemelkedő példái az ezen a területen végzett lelkiismeretes munkának.) Jelenleg pedig a levéltárpedagógia mint különálló diszciplína pontos meghatározása is napirenden van. Szerencsére ez sem laboratóriumi körülmények között zajló folyamat, hiszen több éve működő, sikeres programokkal találkozhatunk levéltári környezetben szerte az országban is.

Dolgozatomban a Magyar Nemzeti Levéltár Békés Megyei Levéltára közművelődési tevékenységéből kívánok felvillantani néhány mozaikot, amelyek mérföldkövekként megteremtették az alapokat mai és jövőbeni munkánkhoz.

A Békés Megyei Levéltárban is nagy múltra visszatekintő megye- és településtörténeti kutatások zajlanak, hozzájuk pedig szervesen kapcsolódnak forráskiadványok, tanulmányok, gyűjteményes kötetek, sorozatok. Ezek többsége a tudományos igények mellett már önmagukban is az ismeretterjesztést szolgálják (ilyen például a „Gyulai füzetek” sorozat, amely az egykori megyeszékhely történetéből elevenít fel epizódokat vagy a zsebben elférő „Múltidéző mozaikok Békés megye történetéből”) és alapot képeznek minden más, a közművelődés fogalma alá helyezhető

---

¹Maróti 2015. <https://muvelodes.net/kozosseg/nepmuvelo-es-kozmuvelodes> (letöltés ideje: 2018. január 25.)

²1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99700140.TV (letöltés ideje: 2018. január 25.), 1995. évi LXVI. törvény a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99500066.tv (letöltés ideje: 2018. január 25.).

tevékenységünkhöz. A két fő terület, esetünkben szűken értelmezve a történettudomány és közművelődés együttműködése tehát elengedhetetlen.

Békés megyében igazán nagy paradigmaváltás valamivel több, mint tíz esztendeje történt. A 2000-es évek második felétől kollégáim arra törekedtek, hogy a levéltárban zajló munkát minél szélesebb közönség elé tárják, a kapuk tágabbra nyitásával megismertessék intézményünket, az ott folyó munkát, aktív részévé válva ezzel Békés megye kulturális és tudományos életének. Ehhez segítségül hívták a múzeumok, más levéltárak tapasztalatait, új eszközöket, fórumokat kerestek.

Tudomány és közművelődés – rendezvények

Első lépésként 2006-tól rendszeressé vált levéltári napunk, évente kerül megrendezésre őszi konferenciánk, amelyet mindig egy kiemelt tematika köré építünk fel, az aktuális témát több oldalról megközelítő előadásokat hallgathatnak meg az érdeklődők. A konferencia után igyekszünk módot keresni az ott elhangzottak tanulmánykötetbe rendezésére is.

Következő nagyobb mérföldkő a 2008-ban Békés megyében útjára indult, a megye intézményeit bemutató, „Otthonunk, Békés megye” című rendezvénysorozathoz való csatlakozás volt. A Békés Megyei Önkormányzat által életre hívott, röviden csak „Megyejárás-ként” emlegetett „roadshow” keretében a levéltárnak lehetősége adódott olyan településekre is elvinni „tudományát”, ahová egyedül aligha sikerült volna. Egy vándorkiállításal egybekötött sorozattal addig még meg nem szólított csoportok, kicsik és nagyok is hallhattak rólunk. A program két éve alatt a levéltár minden települést meglátogatott a megyében, valamint bemutatkozhattunk Budapesten, a Művészetek Palotájában megrendezett „Szeretlek Békés megye” című egész napos rendezvényen is.

2009 és 2011 között a levéltárban folyó kutatások eredményeivel indult útjára „Értékalapú kutatások” című programsorozatunk, amely során a megye 11 településére látogattak el kollégáink és a meghívott előadók. Az előadások során az adott település (és Békés megye) életét befolyásoló tényezőket vettek számba, kiemelve egy-egy olyan helytörténeti témát, amely a jelenleg ott élők érdeklődésére is számot tarthat (mint például a 20. századi kényszertelepítések etnikai következményei Mezőberényben vagy az 1929-es nagy gazdasági világválság helyi következményei). Ennek a formátumnak a sikere is ösztönzött most minket arra, hogy egy újabb, öt állomásos rendezvénysorozattal felidézzük a dualizmus időszakát a következő hónapokban.

2010 és 2011 folyamán népszerű témákkal – mint például a Boszorkányperek Békés megyében vagy A történelemmé vált ifjúkor című előadások – voltunk jelen a Békéscsabai Jókai Színház „A kultúra gazdagít” nevet viselő előadássorozatában.

A megyei kezdeményezések mellett országos rendezvényekhez is csatlakoztunk az elmúlt 10 esztendőben. 2009-ben a Magyar Turizmus Zrt. és az Oktatási és Kulturális Minisztérium által meghirdetett „Kulturális Turizmus Éve” keretében a „KUL-TÚRA Élmény” programban vettünk részt, amely már a levéltárpedagógia harcmezéjét érintette. Ekkor Budapestről érkező diákok is

megismerkedtek intézményünkkel. Ez a vállalkozás már levéltárunk falai között zajlott, elengedhetlenné téve egy olyan környezet létrehozását, amely alkalmas csoportok befogadására, foglalkozások megtartására. Ennek érdekében főépületünk második emeletén került kialakításra az a terem, amely egyben alkalmas diákok foglalkoztatására, de hivatalos események befogadására is (sajtótájékoztatók, kisebb létszámú tanácskozások).

2011-ben csatlakoztunk a Kulturális Örökség Napjához, ahol felelevenítettük a 19. századi háztartási fortélyokat, a Kádár-korszak hangulatát és megidéztük a veszélyes boszorkányokat. A már említett Múltidéző mozaikok néhány része is ezekkel a témákkal foglalkozik. Rendkívül nagy sikert aratott továbbá 2013-ban a „Kutatók éjszakája” alkalmából megrendezett „Régi perек-mai olvasatok” című délutánunk, ahol például egy 1830-as években működő hamiskártyás társaság perét is felelevenítettük. Két szemszögből kerültek bemutatásra az esetek: elsőként egy levéltáros mutatta be a levéltárba került iratanyagot, történeti szempontból felvázolva az eseményeket majd a meghívott jogászok az korabeli jogrendszer alapján elemezték azokat. Végül, de nem utolsó sorban minden évben jelen vagyunk az „Ünnepi Könyvhéten” is.

Rendezvényeink sorából nem hiányoznak a kiállítások sem. Korábban is volt egy, a megye történetét dokumentumokon keresztül bemutató állandó kiállítás. Az új tárlat esetében figyelembe vették a korszerű, figyelmet odavonzó vizuális megjelenítési és installációs lehetőségeket. A kiállítással már a levéltárba lépés pillanatában találkozik a látogató, az első emeletre vezető lépcsőházban is Békés megye neves személyiségeit bemutató portréablók sorakoznak (például: Dürer, Albrecht, Tessedik Sámuel, Szegedi Kis István vagy Wenckheim Krisztina). Az első emeleti folyosón tekinthető meg a kiállítás második része, amelyben bemutatunk néhány mozzanatot a levéltárban zajló munkáról, iratokon keresztül bepillantunk a megye történetének fontosabb mozzanataiba, felvillannak legrégebb, legérdekesebb és egyben leglátványosabb irataink, hatalmas, függönyként is funkcionáló vásznakon pedig a polgári kor egyik emblematikus gyulai családjának családfája, valamint Békés vármegye térképe látható. A folyosó végén elhelyezett LCD tévén megtekinthető egy levéltárunkról készült film, egy érintőképernyős monitoron pedig a megye településeihez köthető iratokkal, rajtuk keresztül az őrzött irattípusokkal ismerkedhetnek meg a látogatók.

Állandó kiállításunk mellett időről-időre összeállítunk időszakos tárlatokat második emeleti kiállítótermünkben. Jelenleg az MNL munkatársai által életre hívott, de megyei levéltárakat is megmozgató „Bővülő történelem – Az elmúlt tizenöt év iratajándékozásai” című időszakos kiállításunk tekinthető meg, amelyben személyi fondjainkból készítettünk egy improvizált összeállítást. Ezt megelőzően 2015-ös konferenciánkhoz kapcsolódóan „Körök, egyletek, a civil társadalom története” címmel készült összeállítás. Ennek sikerét is mutatja, hogy 2017 májusától vándorkiállításaként járja a megyét, hamarosan Békéscsabán a Békés Megyei Könyvtárban tekinthetik meg az érdeklődők.

Ismeretterjesztés – sajtó

Más módokon is igyekeztünk és igyekszünk jelen lenni az emberek hétköznapjaiban. Az elmúlt évek során sikerült gyümölcsöző kapcsolatot kialakítani a helyi sajtóval is, így időről-időre visszatérő, aktív szereplővé váltunk. Amellett, hogy ma már rendszeresen tudósítanak rendezvényeinkről, újdonságainkról, 2009 és 2012 között a „Gyulai Hírlap” című hetilap „Anno” című rovatában kollégáink érdekes, színes mozzanatokot idéztek fel a város történetéből. Bár ma már nem jelentkezünk a rövid kis írásokkal, de visszajelzésekből tudjuk, hogy érdeklődéssel olvasták sorainkat. Ennek köszönhetően is folyamatban van egy gyűjteményes kötet az írásokból.

Igazgatónk időről időre megszólal a helyi rádiókban is. Amellett, hogy egy-egy aktuális ünnep vagy megemlékezés kapcsán beszél a megyei történelemsokról, egyben beszámol rendezvényeinkről, eredményeinkről is.

2013-ban a Gyula Televízió együttműködésre kért fel minket egy kulturális rovatukba illő sorozathoz. A „Levéltári barangoló” azóta időről-időre jelentkezik egy-egy érdekes, nem egyszer aktuális helytörténeti témával, bemutatva ezzel a levéltárban őrzött iratanyagokat is. Az elmúlt hónapban a „Bővülő történelem” című időszak kiállításunkkal kapcsolatos epizódokon dolgoztunk, három reprezentatív iratanyagról készült bővebb kisfilm. Az egyes epizódok a helyi televízióban kerülnek adásba, majd online felületeken is elérhetővé válnak, így szélesebb közönség is megtekintheti őket. Az elkészült epizódok honlapunk Videótárából is visszanézhetők.³

Levéltárpedagógia

A pedagógia mezsgyéjén első igazán nagy lélegzetű vállalkozásunk a 2009-ben induló, a „Nagy Kultúra” program keretében megvalósuló „Rendhagyó történelemóra” sorozat volt. A megyei önkormányzat közreműködésével távolabbi településekről érkeztek csoportok intézményünkbe. 13 alkalommal látogatott el hozzánk egy maximum 50 fős csoport, akik egy 45 perces levéltár-bemutatót és egy, a kínálatunkból választott, szintén 45 perces tematikus órán vehettek részt. A bemutatót munkatársaink arra törekedtek, hogy a diákok lakhelyére vonatkozó dokumentumok segítségével, az iratok személyessé tételével maradandóbbá tegyék a látogatás emlékét.

A választható témák a következők voltak ekkor:

- Fél évszázada történt – 1956 története Békés megyében
- „Apáról fiúra” – Családtörténet, családfakutatás
- „Otthonunk Békés megye” – Településeink a levéltári források tükrében
- Kalandozás a vármegye hőskorában.
- A szabadságharc íze: az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc Békés megyében

---

³<http://mnl.gov.hu/mnl/beml/videotar>

Ehhez a csomaghoz már rövid bemutatófüzetek is készültek, amelyeket egy-egy alkalomkor a mai napig használunk. Izgalmas része volt a látogatásoknak a könyvkötő műhely bemutatása, ahol a klasszikus könyvkötő technikákkal és a restaurálás néhány mozzanatával ismerkedtek meg az érdeklődők. Ezen alkalmak remek útmutatóul is szolgáltak arra nézve, hogy milyen jellegű foglalkozások érdeklík a hozzánk betérőket.

Az összegyűlt tapasztalatok egy újabb nagy vállalkozásban csapódtak le. 2012-ben indult útjára az „Írás–forrás–történelem” című levéltárpedagógiai programunk. Az NKA támogatásával egy tanéven keresztül három iskola diákjai – egy általános iskola, egy gimnázium és egy szakképző iskola látogattak el hozzánk. 8 témakörre bővült kínálatunk az írástörténettől a Rákosi-korszakkal bezárólag:

- Az írás gyakorlata és funkciói a XV. századtól a XVIII. századig
- Gyula középkori történetének forrásai
- Források a XVIII. századi Békés megye hétköznapijairól
- Anyakönyvek – a személyes múlt dokumentumai
- Botrány a vármegyékben. Egy Békés vármegyei főispáni adminisztrátor beiktatása 1836-ban
- 1848
- Személyes dokumentumok a XVIII–XIX. századból
- Egy per a Rákosi-korszakból

A program sikerét mutatják a számok is: a pályázat benyújtásakor 360 fő részvételével számoltunk, végül 24 foglalkozás során 474 diák és tanáraik vettek részt a foglalkozásokon. Mivel a népszerűsítéshez a különböző médiumok kínálta lehetőségeket is igénybe vettük, hamar híre ment, a megállapodásokon felül is érkeztek csoportok, és külső helyszínre is hívtak minket, kihelyezett órát kértek pl. Orosházáról is. Elmondhatjuk, hogy ez a két program igazán sikeres volt. Ezt bizonyítja az is, hogy bár kisebb intenzitással, de a mai napig működnek házon belül és kívül is. Visszatérő vendégei vagyunk például Kondoroson az évről-évre megrendezett Értéktörző programnak is, tanév végén is több éve visszatér hozzánk egy-egy osztály, hogy kellemesen, de mégis hasznosan zárják le az évet. Foglalkozásaink tehát alternatívát nyújtanak iskolán kívüli tanítási alkalmakra, segítve ezzel a pedagógusokat is a feléjük támasztott elvárások teljesítésére.

Foglalkozásainkon természetesen nem csak diákok vettek részt az elmúlt években. Többször megfordultak nálunk családutató klubok, helyi egyesületek, hogy személyesen is megismerjék a Békés Megyei Levéltár számukra érdekes iratait. Könyvtárosok tértek be hozzánk, hogy megismerjék intézményünket, az általunk biztosított lehetőségeket, amelyekről tájékoztathatják a hozzájuk betérő olvasókat is. Természetesen ezen csoportok látogatósaiból is sokat profitálunk.

A gyulai Mogyoróssy János Városi Könyvtár gyermekkönyvtáros munkatársai nem sokkal látogatásuk után már a náluk táborozó gyerekekkel tértek vissza, amivel rögtön újabb kihívás elé állítottak minket. 2016-ban az 1956-os emlékév szellemében hirdették meg olvasótáborukat általános

iskolai alsó tagozatos gyerekek számára, amelynek kapcsán egy 45-60 perces foglalkozás megtartására kértek fel minket is. Első hallásra egy kis tanácsstalanság lett úrrá rajtunk, hiszen 8-11 éves gyerekek számára 1956 hihetetlenül megfoghatatlannak tűnt, de némi tanakodás után a hangsúlyt áthelyeztük a kutatásra és felfedezésre. A foglalkozás elején megfejtettük, hogy mi is a levéltár, miket találhatunk a sötét raktárak mélyén, majd a sok kis tiszteletbeli levéltáros kollégával „Plakátdatbázisunkból” közösen előkerestünk három, 1956-hoz kötődő nyomtatványt. Foglalkoztató termünkben pedig ezek segítségével is beszélgetve, feltérképezve, hogy milyen ismereteik vannak a korszak és a téma tekintetében, előkészítettük a terepet az emlékműlátogatásokhoz. Uzsonna előtt, levezetőként aktuális kiállításunk kapcsán memóriajátékkal elűztük a kora délutáni fáradtságot. 2017-ben a könyvtár az „Arany Emlékév” kapcsán is számolt intézményünkkel. Ekkor utánajártunk, vannak-e Arany Jánosnak nyomai a levéltárban és ha igen, akkor mik azok, életének melyik szakaszához köthetők (aljegyzőként aláírás, eposz alap a megye történetéből). Örömmel tapasztaltuk, hogy visszatérőként volt, aki emlékezett arra, mit hallott az előző évben, így például az intézmény bemutatásakor saját emlékei alapján részben ő maga mesélte el társainak, hogy mit őriz a levéltár, vagy hogy mit csinálhatunk a kutatóteremben. Néhány hete pedig cserkészcsapat is alakult falaink között.

2017-ben a Magyar Nemzeti Levéltárban több területen is megemlékeztünk az 500 éves reformációról. A „Reformáció MNL projekt keretében mi is részt vettünk az „Utazás Wittenbergbe” elnevezésű foglalkozások lebonyolításában. Általános iskolás és gimnáziumi csoportok is megfordultak nálunk, és büszkék vagyunk a versenyben induló, és a döntőben 3. helyezést elért gyulai Magvető Református Általános Iskola csapatára.

A foglalkozások során is nyilvánvalóvá vált, hogy a kézzelfogható történelem, az élményszerűség sok esetben a legcélravezetőbb eszköze az ismeretek átadásának. A lúdtollal írás és pecsétkészítés, egy irat restaurálásának misztikus mozzanatai megragadják nem csak a kisebb korosztályokat, de a kamasz diákokat és felnőtteket is.

Itt tartunk most. A felvillantott mozaikok – legfőképpen a pedagógia területén – a mi tanulási folyamatainkat is tükrözik, amint arra törekszünk, hogy érdekes és egyben értékes ismeretekkel engedjük ki a hozzánk betérőket. A rendelkezésünkre álló eszközök lehetőséget teremtenek bizonyos mértékű interdiszciplinaritás megvalósítására is, hiszen az évek során elkészült kiadványok, létrehozott adatbázisaink nem csak a foglalkozások tárgyát érintő történelmi ismeretek bővítését, az azokat kiegészítő iratok megismerését segítik. A foglalkozások során többek között a Nemzeti Alaptanterv által meghatározott fejlesztendő kompetenciák közül többek között a digitális kompetencia területét is érintjük, megismertetve velük az általunk nyújtott lehetőségeket, segítve eligazodásukat az online levéltári térben. Elengedhetetlen tehát a saját, levéltáron belüli tapasztalataink mellett a pedagógia tudományának és az oktatás újabb tendenciáinak nyomon követése, hiszen így tudunk csak olyan programokat összeállítani, amellyel hasznos időtöltést kínálhatunk az érdeklődők számára. Emellett a múzeumok és könyvtárak már kiforrott gyakorlatát sem hagyhatjuk figyelmen kívül, hiszen bár

alapanyagunk különbözik, de a megszólítandó célcsoportok ugyanazok. Az általunk nyújtott információk színesíthetik, kiegészíthetik a társintézmények által nyújtottakat. Ez igazán látványosan egy-egy együttműködés során tud hatni, így reméljük, adódik majd lehetőség a jövőben a közművelődés pedagógiához tartozó területein is közös projektek megvalósítására.

Irodalomjegyzék

Maróti Andor: *Népművelés vagy közművelődés?*, Művelődés – Közművelődési havilap, 2015. LXVIII. évf., 1. szám. Elektronikus változat: <https://muvelodes.net/kozosseg/nepmuveles-vagy-kozmuvelodes> (letöltés ideje: 2018. január 25.)

1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99700140.TV (letöltés ideje: 2018. január 25.)

1995. évi LXVI. törvény a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99500066.tv (letöltés ideje: 2018. január 25.)